

4.1 Právomoc slovenských súdov na prejednanie dedičstva s cezhraničným prvkom

Právomoc súdov a justičných orgánov/notárov v Slovenskej republike prejednať dedičstvo s cudzím prvkom sa riadi určitými zásadami (§ 44 a 45 ZMPS).

- Právomoc slovenského súdu je **vždy** daná, **ak bol poručiteľ v čase smrti štátnym občanom Slovenskej republiky**, „lex patrie“ (nie je rozhodujúce, kde zomrel), čo platí bez výnimky v prípade, ak sa nachádza majetok v SR. V prípade prejednanja majetku mimo územia Slovenskej republiky platí táto zásada vzhľadom na vykonateľnosť takéhoto rozhodnutia len vtedy, ak:
 1. sa taký majetok vydáva slovenským justičným orgánom (na prejednanie) alebo
 2. cudzí štát (kde sa majetok nachádza) priznáva takým rozhodnutiam slovenských justičných orgánov (súdu, notára, atď.) právne účinky (tzv. reciprocita).¹
- Právomoc slovenského súdu je daná, **ak bol poručiteľ v čase smrti cudzím štátnym občanom, len ak** sa nachádza majetok v Slovenskej republike a sú splnené nasledovné podmienky:
 1. ide o nehnuteľný majetok nachádzajúci sa na území SR „lex rei sitae“,
 2. ide o iný majetok, za splnenia niektorého z predpokladov:
 - cudzí štátny občan mal bydlisko v Slovenskej republike a požiada o to dedič, ktorý sa zdržuje v SR,
 - cudzí štát, ktorého bol poručiteľ štátnym občanom, nevydáva (na prejednanie) dedičstvo občanov Slovenskej republiky slovenským justičným orgánom ani nepriznáva rozhodnutiam Slovenskej republiky právne účinky (princíp materiálnej reciprocity), ani cudzí štát, ktorého bol poručiteľ štátnym

¹ § 44 ZMPS: „Právomoc slovenského súdu na prejednanie dedičstva je daná vždy, ak poručiteľ v čase svojej smrti bol slovenským občanom. Ak však ide o majetok, ktorý je v cudzine, slovenský súd prejedná dedičstvo len vtedy, ak sa takýto majetok vydáva slovenským orgánom alebo ak cudzí štát priznáva takýmto rozhodnutiam slovenských justičných orgánov právne následky.“

občanom, sa odmietne zaoberať dedičstvom alebo sa nevyjadrí (nemá záujem dedičstvo prejednať).²

4.2 Rozhodné právo, ktorým sa spravujú dedičské právne pomery podľa zákona o MPS

Podľa § 17 ZMPS sa dedičské právne pomery spravujú **právnym poriadkom štátu, ktorého bol poručiteľ príslušníkom v čase smrti - lex patriae**.

Podľa § 18 ods. 1 ZMPS - spôsobilosť zriadiť alebo zrušiť závet, ako aj účinky vád vôle a jej prejavu sa spravujú **právom štátu, príslušníkom ktorého bol poručiteľ v čase prejavu vôle**. To isté právo je rozhodujúce aj pre určenie, **ktoré ďalšie druhy úkonov pre prípad smrti sú prípustné - lex patriae**.

Podľa § 18 ods. 2 ZMPS - **forma závetu** sa spravuje **právom štátu, príslušníkom ktorého bol poručiteľ v čase, keď závet urobil**; stačí však, ak vyhovie právu štátu, na území ktorého bol závet urobený. To isté platí o forme zrušenia závetu - **lex patriae, subsidiárne lex loci actus**.

Dedičské právne pomery sa týkajú týchto skutočností:

- kto sa považuje za dediča,
- čas a spôsob nadobudnutia dedičstva (u nás od smrti poručiteľa, inde - od registrácie majetku v katastri),
- rozsah dedičstva - podiely, ochrana manželky (rôzna - bezpodielové spoluvlastníctvo manželov, neopomenuteľní dedičia...),
- zodpovednosť dedičov za poručiteľove záväzky (v niektorých štátoch aj nad aktíva),

² § 45 ZMPS: „(1) Slovenský súd prejedná dedičstvo po cudzincovi, ktoré je v Slovenskej republike,

a) ak štát, ktorého je poručiteľ príslušníkom, ani nevydáva dedičstvo slovenských občanov slovenským súdom, ani nepriznáva ich rozhodnutiam právne následky, alebo ak cudzí štát odmietne zaoberať sa dedičstvom alebo ak sa nevyjadrí, alebo

b) ak tu mal poručiteľ bydlisko a ak žiada o to dedič, ktorý sa tu zdržuje,

c) tiež vždy, ak ide o nehmuteľnosti ležiace na území Slovenskej republiky.

(2) V ostatných prípadoch sa slovenský súd obmedzí na potrebné opatrenia na zabezpečenie majetku po cudzincovi.“

Iba na odvolanie účastníka súd skúma len dôvody neuznania v čl. 40 (pre rozpor s verejným poriadkom, pre neúčast v konaní, pre rozpor so skorším rozhodnutím a rozpor s uznaným rozhodnutím vydaným v treťom štáte).

12.2 Vykonateľnosť cudzích rozhodnutí

Čl. 43 Nariadenia: „Rozhodnutia, ktoré sú **vykonateľné** v členskom štáte EÚ, v ktorom boli vydané, sú vykonateľné aj v inom členskom štáte EÚ, ak ich tam súd alebo príslušný orgán na návrh ktoréhokoľvek dotknutého účastníka vyhlásil za vykonateľné postupom ustanoveným v článkoch 45 až 58.“

Ide o postup podobný ako v Nariadení Brusel I.

Vyhlásenie vykonateľnosti cudzieho vykonateľného rozhodnutia je povinné, automatické po predložení rozhodnutia a potvrdenia o vykonateľnosti.

13. Prijatie a vykonateľnosť cudzích verejných listín

Tejto podkapitole je venovaná kapitola V. Nariadenia.

Pojem „verejná listina“ vyplýva z obsahu definície Unibank, a tak podľa čl. 3 ods. 1 písm. i) „verejná listina“ je písomnosť v dedičskej veci, ktorá bola úradne vyhotovená alebo zaregistrovaná ako verejná listina v členskom štáte a ktorej pravosť:

- i) sa vzťahuje na podpis a obsah verejnej listiny a
- ii) bola potvrdená orgánom verejnej moci alebo iným orgánom oprávneným na tento účel členským štátom pôvodu

Prijatie - dôkazné účinky - a vykonateľnosť/uplatniteľnosť verejných listín

Podľa **čl. 59 ods. 1 Nariadenia** verejné listiny vyhotovené v jednom členskom štáte EÚ **majú v inom členskom štáte EÚ rovnaké dôkazné účinky** ako v členskom štáte pôvodu alebo čo **najporovnateľnejšie účinky, ak to nie je** v zjavnom rozpore s verejným poriadkom v dotknutom členskom štáte EÚ a tieto cudzie verejné listiny spĺňajú požiadavky na vyvolanie požadovaných účinkov.

Osoba, ktorá si želá použiť verejnú listinu v inom členskom štáte, **môže požiadať orgán, ktorý verejnú listinu vystavuje**, v štáte pôvodu, **aby vyplnil tlačivo** stanovené v súlade s konzultačným postupom uvedeným v čl. 81 ods. 2 a **opísal v ňom dôkazné účinky**, ktoré má verejná listina v členskom štáte pôvodu.

Čl. 60 Nariadenia: „Verejná listina, ktorá je vykonateľná v členskom štáte pôvodu, **sa vyhlási za vykonateľnú** v inom členskom štáte na návrh ktorejkoľvek zainteresovanej strany v súlade s postupom ustanoveným v článkoch 45 až 58“ (t. j. podľa konania stanoveného pre rozsudky). Toto konanie je intenzívne inšpirované Nariadením Brusel I.

Čl. 74 Nariadenia: „Doklady vydané v členskom štáte v súvislosti s týmto Nariadením nevyžadujú vyššie overenie ani splnenie inej podobnej formálnej náležitosti.“

Podobne sa vyhlasuje vykonateľnosť cudzích verejných listín, ktoré majú vykonateľný obsah (verejné listiny francúzskych a talianskych notárov, ktorí nespádajú pod kapitolu II o právomoci na dedičské konanie) a súdny zmierov.

Účastník v tomto prípade pri odvolaní môže namietat len zjavný rozpor s verejným poriadkom štátu výkonu (čl. 60 ods. 3 a 61 ods. 3 Nariadenia).

14. Európske osvedčenie o dedičstve - EDO

Nariadením sa zavádza európske osvedčenie o dedičstve (ďalej aj „EDO“). EDO je právnym nástrojom sui generis, ktorý má jednotné právne účinky vo všetkých členských štátoch. EDO sa vydá v členskom štáte, v ktorom právomoc konať v dedičských veciach vyplýva z kapitoly II v súlade s rozhodným právom pre dedenie podľa kapitoly III.⁷⁹ Je na každom členskom štáte, aby v súlade so svojím právom určil orgán príslušný na svojom území na vydanie osvedčenia,

⁷⁹ Čl. 62 Nariadenia: „(1) Týmto nariadením sa zavádza európske osvedčenie o dedičstve (ďalej len „osvedčenie“), ktoré sa vydá na účely použitia v inom členskom štáte a má účinky uvedené v článku 69.“

(2) Použitie osvedčenia nie je povinné.

(3) Osvedčenie nenahrádza vnútroštátne doklady používané na podobné účely v členských štátoch. Osvedčenie, ktoré sa raz vydá na použitie v inom členskom štáte, má však účinky uvedené v článku 69 aj v členskom štáte, ktorého orgány ho vystavili v súlade s touto kapitolou.“

pričom však vydávajúci orgán bude musieť zohľadniť určité dôležité procesné záruky stanovené v Nariadení. EDO je písomnosťou, ktorá osobe v ňom určenej ako dedič, odkazovník, vykonávateľ alebo správca umožňuje vykonávať práva alebo právomoci uvedené v EDO v zmysle rozhodného práva pre dedenie.⁸⁰ EDO v závislosti od účelu, na ktorý bolo vystavené, predstavuje platnú písomnosť na účely zapísania majetku v registri členského štátu, v ktorom sa tento majetok nachádza. Príslušnou autoritou na vydanie EDO sú sudy alebo iné orgány, ktoré sú oprávnené rozhodovať v dedičských veciach podľa vnútroštátneho práva daného členského štátu.⁸¹

Nariadenie v kapitole VI. zavádza EDO na účely rýchleho, plynulého vyporiadania cezhraničného dedenia. Je určené na to, aby ho využívali dedičia, odkazovníci s priamymi právami k dedičstvu a vykonávatelia závetu alebo správcovia dedičstva, ktorí sa potrebujú v inom členskom štáte EÚ dovolať svojho postavenia alebo uplatniť svoje práva ako dedičia alebo odkazovníci a/alebo svoje právomoci ako vykonávatelia závetu alebo správcovia dedičstva. EDO, ktoré sa raz vydá na použitie, platí vo všetkých členských štátoch EÚ bez potreby osobitného konania.

Zelená kniha „Dedenie a závety“ z 1. marca 2005 označuje EDO alebo dedičský certifikát, ako dôkaz oprávnení dediča, ktorý sa predkladá do zahraničia. Z účelu predkladateľa Nariadenia je zrejmé, že ide o formulár obsahujúci skutočnosti, najmä postavenie dedičov

⁸⁰ Čl. 63 Nariadenia: „(1) Osvedčenie je určené na to, aby ho využívali dedičia, odkazovníci s priamymi právami k dedičstvu a vykonávatelia závetu alebo správcovia dedičstva, ktorí sa potrebujú v inom členskom štáte dovolať svojho postavenia alebo uplatniť svoje práva ako dedičia alebo odkazovníci a/alebo svoje právomoci ako vykonávatelia závetu alebo správcovia dedičstva.

(2) Osvedčenie možno využívať najmä na preukázanie jednej alebo viacerých z týchto skutočností:

- a) postavenie a/alebo práva každého dediča, prípadne odkazovníka uvedeného v osvedčení a ich príslušné dedičské podiely;
- b) pridelenie konkrétneho majetku, ktorý je súčasťou dedičstva, dedičom, prípadne odkazovníkom uvedeným v osvedčení;
- c) právomoci osoby určenej v osvedčení na vykonanie závetu alebo správu dedičstva.“

⁸¹ Čl. 64 Nariadenia: „Osvedčenie sa vydá v členskom štáte, ktorého sudy majú právomoc podľa článkov 4, 7, 10 alebo 11. Orgánom štátu pôvodu je:

- a) súd v zmysle článku 3 ods. 2 alebo
- b) iný orgán, ktorý má právomoc rozhodovať v dedičských veciach podľa vnútroštátneho právneho poriadku.“

3.1 Príklad prvý

Anna mala obvyklý pobyt v Slovenskej republike, ktorej bola aj štátnou občiankou. Zanechala hnuiteľný aj nehnuteľný majetok v Slovenskej republike aj v Nemecku, ktorý zdedila po svojej matke.

Ak poručiteľ zomrie do 17. augusta 2015 , uplatní sa slovenský zákon o MPS.	Ak poručiteľ zomrie od 17. augusta 2015 , uplatní sa Nariadenie.
Právomoc bude mať slovenský súd, notár ohľadom celého hnuiteľného majetku a nehnuteľného majetku v Slovenskej republike a poľský súd ohľadom nehnuteľného majetku v Poľsku.	Právomoc bude mať slovenský súd, notár ohľadom celého majetku.
Slovenský notár bude rozhodovať podľa slovenského práva a poľský súd a notár podľa poľského práva (čl. 40 Zmluvy o právnej pomoci medzi ČSSR a PLR).	Slovenský notár aj súd budú rozhodovať podľa slovenského práva .

3.2 Príklad druhý

Anna mala štátne občianstvo v Slovenskej republike, obvyklý pobyt v Poľsku a zanechala nehnuteľný majetok v Slovenskej republike aj v Poľsku, ktorý zdedila po svojej matke.

Ak poručiteľ zomrie do 17. augusta 2015 , uplatní sa medzinárodná zmluva a slovenský zákon o MPS.	Ak poručiteľ zomrie od 17. augusta 2015 , uplatní sa Nariadenie.
---	---

<p>Právomoc bude mať slovenský súd, notár ohľadom majetku v SR a poľský súd ohľadom majetku v Poľsku.</p> <p>Ak by zanechala poručiiteľka len majetok v Poľsku, právomoc konať o celom dedičstve by mal len poľský súd.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Právomoc bude mať poľský súd, notár ohľadom majetku v SR aj Poľsku. - Poľský súd môže odmietnuť právomoc a vec odstúpiť slovenskému súdu podľa čl. 6 Nariadenia, ak by bola vykonaná voľba práva a sú preukázané užšie väzby (väčšina majetku a dedičia sú na Slovensku), alebo odstúpiť, ak by podľa čl. 5 Nariadenia bola uzavretá dohoda o voľbe právomoci a o to písomne požiadajú všetky dotknuté osoby, čím bude rozhodovať slovenský súd podľa slovenského práva.
<p>Slovenský notár bude rozhodovať podľa slovenského práva a poľský súd podľa poľského práva.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Poľský súd, notár bude rozhodovať o celom majetku podľa poľského práva. - V prípade platnej voľby, ktorou by si Anna zvolila za rozhodné právo slovenské, rozhoduje poľský súd podľa slovenského práva o celom majetku.

3.3 Príklad tretí

Anna mala obvyklý pobyt v Nórsku (tretí štát), tri roky pred smrťou mala trvalý pobyt v Slovenskej republike. Je štátnou občiankou Slovenskej republiky a zanechala nehnuteľný majetok v Slovenskej republike, účet a dom v Poľsku a byt v Nórsku.